Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

19. rujna 2013.*

„Direktiva 2005/29/EZ – Nepoštena poslovna praksa – Prodajna brošura koja sadrži pogrešnu informaciju – Kvalifikacija ‚zavaravajuće poslovne prakse' – Slučaj u kojem se nikakav propust u kršenju obveze u pogledu profesionalne pažnje neće prigovoriti poslovnom subjektu"

U predmetu C-435/11,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. UFEU-a, koji je podnio Oberster Gerichtshof (Austrija) odlukom od 5. srpnja 2011., koju je Sud zaprimio 26. kolovoza 2011., u postupku

CHS Tour Services GmbH

protiv

Team4 Travel GmbH,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, predsjednik vijeća, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits i J.-J. Kasel (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

— za CHS Tour Services GmbH, E. Köll, *Rechtsanwalt*,

— za Team4 Travel GmbH, J. Stock, *Rechtsanwalt*,

— za austrijsku vladu, A. Posch, u svojstvu agenta,

— za njemačku vladu, T. Henze i J. Kemper, u svojstvu agenata,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Russo, *avvocato dello Stato*,

— za mađarsku vladu, M. Z. Fehér kao i K. Szíjjártó i Z. Biró-Tóth, u svojstvu agenata,

— za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

* Jezik postupka: njemački

— za švedsku vladu, K. Petkovska i U. Persson, u svojstvu agenta,

— za vladu Ujedinjene Kraljevine, S. Ossowski, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, S. Grünheid, u svojstvu agenta,

saslušavši prijedlog odluke nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. lipnja 2013.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi") (SL L 149, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 101.).

2 Ovaj zahtjev postavljen je u okviru spora između CHS Tour Services GmbH (u daljnjem tekstu: CHS) i Team4 Travel GmbH (u daljnjem tekstu: Team4 Travel) vezano uz brošuru za oglašavanje Team4 Travela koja sadrži pogrešne informacije.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 6. do 8., 11. do 14. kao i 17. i 18. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi navode kako slijedi:

„6. Ovom se Direktivom stoga [...] usklađuju zakoni država članica u području nepoštene poslovne prakse, uključujući nepošteno oglašavanje, koja izravno nanosi štetu gospodarskim interesima potrošača [...] Direktiva ne obuhvaća niti utječe na nacionalne zakone u području nepoštene poslovne prakse koja nanosi štetu jedino interesima konkurenata na tržištu ili se odnosi na poslove između trgovaca; [...]

7. Ova se Direktiva tiče poslovne prakse koja je u izravnom odnosu s utjecajem na potrošačevim odlukama o transakcijama vezanim uz proizvode. [...]

8. Ova Direktiva izravno štiti gospodarske interese potrošača od nepoštene poslovne prakse poslovnog subjekta prema potrošaču. [...]

[...]

11. Visoki stupanj usklađenosti postignut usklađivanjem nacionalnih odredaba putem ove Direktive stvara zajednički visok stupanj zaštite potrošača. Ovom Direktivom utvrđuje se jedinstvena opća zabrana nepoštene poslovne prakse kojom se narušava gospodarsko ponašanje potrošača. [...]

12. Usklađivanje će u znatnoj mjeri povećati pravnu sigurnost kako za potrošače, tako i za poslovne subjekte. Obje će se skupine moći oslanjati na jedinstven pravni okvir temeljen na jasno utvrđenim pravnim konceptima koji uređuju sve aspekte nepoštene poslovne prakse u cijeloj Europskoj uniji. [...]

13. U svrhu postizanja ciljeva Zajednice putem uklanjanja prepreka unutarnjem tržištu, nužno je zamijeniti postojeće različite opće odredbe i pravna načela država članica. Stoga, jedinstvena i zajednička opća zabrana utvrđena ovom Direktivom obuhvaća nepoštenu poslovnu praksu koja narušava gospodarsko ponašanje potrošača. [...] Opća zabrana razrađena je pravilima o dvije vrste poslovne prakse koje su nesumnjivo najčešće, a to su zavaravajuća poslovna praksa i agresivna poslovna praksa.

14. Poželjno je da se zavaravajućom poslovnom praksom smatra i praksa, uključujući zavaravajuće oglašavanje, pri kojoj se zavaravanjem sprečava potrošača da izvrši izbor temeljen na informacijama, odnosno učinkoviti izbor. [...]

[...]

17. Kako bi se osigurala veća pravna sigurnost, poželjno je utvrditi poslovnu praksu koja se u svim okolnostima smatra nepoštenom. Prilog I. stoga sadrži cjelovit popis postupaka koji predstavljaju takvu praksu. To su jedina poslovna postupanja koja se mogu smatrati nepoštenima a da se ne poduzima ocjenjivanje svakog pojedinog slučaja s obzirom na odredbe članaka 5. do 9. [...]

18. [...] U skladu s načelom proporcionalnosti, a kako bi omogućila učinkovitu primjenu zaštite koju predviđa, ova Direktiva kao mjerilo postavlja prosječnog potrošača koji je u razumnoj mjeri obaviješten, pažljiv i oprezan, uzimajući u obzir socijalne, kulturne i jezične čimbenike, kao što to tumači Sud, [...]"

4 Prvi članak navedene Direktive propisuje:

„Svrha je ove Direktive da doprinese urednom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i postigne visok stupanj zaštite potrošača putem usklađivanja zakona i drugih propisa država članica o nepoštenoj poslovnoj praksi koja šteti gospodarskim interesima potrošača."

5 Članak 2. iste Direktive glasi kako slijedi:

„Za potrebe ove Direktive:

[...]

b) ‚trgovac' znači svaka fizička ili pravna osoba koja, u poslovnoj praksi na koju se odnosi ova Direktiva, djeluje u svrhe vezane uz njezinu trgovačku odnosno poslovnu djelatnost, obrt ili slobodno zanimanje, kao i svaka osoba koja djeluje u ime ili za račun trgovca;

c) ‚proizvod' znači svu robu ili usluge uključujući nepokretnu imovinu, prava i obveze [...];

d) ‚poslovna praksa poslovnog subjekta prema potrošaču' (u daljnjem tekstu: poslovna praksa) znači svaka radnja, izostavljanje, tijek postupanja ili zastupanja, tržišno komuniciranje, uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište koje izvrši trgovac, a u izravnoj je vezi s promocijom, prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima;

[...]

h) ‚profesionalna pažnja' znači standard posebne vještine i pažnje koja se u razumnoj mjeri očekuje u odnosu trgovca prema potrošačima, i to razmjerno s poštenom tržišnom praksom i/ili općem načelu dobre vjere u području aktivnosti trgovca;

[...]"

6 Članak 3. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi propisuje:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na nepoštenu poslovnu praksu prema potrošaču, kako je utvrđena u članku 5., prije, tijekom i nakon posla u vezi s proizvodom.

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje ugovorno pravo, a posebno pravila o valjanosti, sastavljanju i učinku ugovora [...]"

7 Članak 5. navedene Direktive, pod nazivom „Zabrana nepoštene poslovne prakse" glasi kako slijedi:

„1. Nepoštena poslovna praksa se zabranjuje.

2. Poslovna praksa je nepoštena:

a) ako je u suprotnosti sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje,

i

b) ako bitno narušava ili je vjerojatno da će [bitno] narušiti gospodarsko ponašanje prosječnog potrošača do kojeg dopire odnosno kojem je namijenjena, u odnosu na proizvod, odnosno gospodarsko ponašanje prosječnog člana skupine ako je poslovna praksa usmjerena određenoj skupini potrošača.

[...]

4. Nepoštenom poslovnom praksom smatra se posebno:

a) zavaravajuća poslovna praksa kako je određena u člancima 6. i 7.,

ili

b) agresivna poslovna praksa kako je određena u člancima 8. i 9.

5. Prilog I. sadrži popis postupaka koji predstavljaju takvu praksu, a koji se u svim okolnostima smatraju nepoštenima. Isti jedinstven popis primjenjuje se u svim državama članicama i može se izmijeniti jedino revizijom ove Direktive."

8 Kako proizlazi iz njihovog naziva, članci 6. i 7. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi definiraju „zavaravajuće radnje" i „zavaravajuća izostavljanja ".

9 Članak 6. stavak 1. navedene Direktive propisuje:

„Poslovna praksa smatra se zavaravajućom ako sadrži lažne informacije te je stoga neistinita ili ako na bilo koji način, uključujući sveukupno predstavljanje, zavarava ili je vjerojatno da će zavarati prosječnog potrošača, čak i ako je informacija činjenično točna, i to u odnosu na jedan ili više sljedećih čimbenika, te ako u bilo kojem od spomenutih slučajeva potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese poslovnu odluku koju inače ne bi donio:

a) postojanje ili priroda proizvoda;

b) glavna obilježja proizvoda kao što su njegova raspoloživost, pogodnosti [...]

[...]"

10 Članci 8. i 9. iste Direktive odnose se na agresivne poslovne prakse kao i primjenu uznemiravanja, prisile i nedopuštenog utjecaja.

Austrijsko pravo

11 Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi prenesena je u Austriju Saveznim zakonom o nelojalnoj tržišnoj utakmici iz 1984. (Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb 1984 (BGBl. 448/1984)), u izmijenjenoj verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (BGBl. I, 79/2007), s učinkom od 12. prosinca 2007.

Glavni postupak i prethodno pitanje

12 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da su CHS i Team4 Travel dva austrijska društva koja u Innsbrucku (Austrija) vode konkurentske putničke agencije u području organizacije i prodaje tečajeva skijanja i odmora na snijegu u Austriji za grupe učenika iz Ujedinjene Kraljevine.

13 U svojoj prodajnoj brošuri na engleskom jeziku za zimsku sezonu 2012. Team4 Travel, tuženik pred sudom koji je postavio prethodno pitanje, označio je određene smještajne objekte kao „ekskluzivne", što znači da se hoteli o kojima je riječ nalaze u trajnom ugovornom odnosu s Team4 Travel i da ih na naznačene datume drugi organizator putovanja ne može ponuditi. Ovaj podatak koji se tiče ekskluzivne rezervacije smještajnih kvota u korist Team4 Travela nalazio se također i u cjeniku Team4 Travela.

14 Za navedena razdoblja u 2012. Team4 Travel je zaključio ugovore za smještajne kvote s više smještajnih objekata. Prilikom sklapanja ovih ugovora direktorica Team4 Travela uvjerila se da drugi organizatori putovanja nisu izvršili predrezervacije za te objekte. Dodatno je pazila da, uzimajući u obzir raspoložive kapacitete, nijedna druga organizirana grupa putovanja ne može biti smještena u predmetnim hotelima tijekom navedenih razdoblja. Navedeni ugovori sadržavali su odredbu na temelju koje su dodijeljene smještajne kvote u potpunosti ostale na raspolaganju Team4 Travelu i ti smještajni objekti nisu mogli odstupiti od ugovora bez pribavljanja suglasnosti Team4 Travela. Štoviše, da bi osigurali ekskluzivnost u korist Team4 Travela, društvo i ovi hoteli ugovorili su prava u slučaju raskida ugovora i ugovorne kazne.

15 Nakon toga je CHS također zauzeo smještajne kvote u istim smještajnim objektima i za iste datume kao i Team4 Travel. Predmetni hoteli povrijedili su dakle svoje ugovorne obveze prema Team4 Travelu.

16 U rujnu 2010. Team4 Travel, koji nije znao da je CHS izvršio predrezervacije koje su u sukobu s njegovima, razdijelio je svoje prodajne brošure i cjenike za zimu 2012.

17 CHS smatra da izjava o ekskluzivnosti koju sadrže ovi dokumenti krši zabranu nepoštene poslovne prakse. Zbog toga je CHS od Landesgerichta Innsbruck zatražio da privremenom mjerom zabrani Team4 Travelu da u okviru poslovanja svoje putničke agencije objavljuje da na navedene datume određeni smještaji mogu biti rezervirani samo posredovanjem Team4 Travela, s obzirom na to da je ta informacija pogrešna jer se ti isti objekti mogu rezervirati i posredstvom CHS-a.

18 Nasuprot tome, Team4 Travel tvrdi da je, s jedne strane, poštivao zahtjeve u pogledu profesionalne pažnje neophodne prilikom sastavljanja ovih brošura i da, s druge strane, do dana njihova slanja nije znao za ugovore koji su zaključeni između CHS-a i predmetnih hotela, tako da ne može biti odgovoran za bilo kakvu nepoštenu poslovnu praksu.

19 Rješenjem od 30. studenog 2010. Landesgericht Innsbruck odbio je zahtjev CHS-a s obrazloženjem da je navodna ekskluzivnost koju je CHS osporavao utemeljena u odnosu na neopozive ugovore o predrezervaciji koje je prethodno zaključio Team4 Travel.

20 Po žalbi CHS-a podnesenoj Oberlandesgerichtu Innsbruck, taj sud je rješenjem od 13. siječnja 2011. potvrdio navedeno rješenje Landesgerichta Innsbruck temeljeći svoju odluku na tome da nije bilo nepoštene poslovne prakse jer je Team4 Travel poštivao zahtjeve u pogledu profesionalne pažnje time što je jamčio mogućnost ekskluzivnih predrezervacija o kojima je pregovarano s predmetnim hotelima. Oberlandesgericht Innsbruck ocijenio je da je Team4 Travel legitimno mogao očekivati da će ti hoteli poštivati svoje ugovorne obveze.

21 CHS je podnio zahtjev za reviziju Oberster Gerichtshofu.

22 Ovaj sud smatra da je prema članku 5. stavku 2. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovna praksa nepoštena u slučaju kada su ispunjena dva kumulativna uvjeta: da je ova praksa u suprotnosti sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje (članak 5. stavak 2. točka (a)) i da ona u odnosu na proizvod bitno narušava ili je vjerojatno da će bitno narušiti gospodarsko ponašanje prosječnog potrošača (članak 5. stavak 2. točka (b)).

23 Međutim članak 6. stavak 1. i članak 8. iste Direktive ponavljaju samo drugi od ovih uvjeta, ne referirajući se izrijekom na zahtjeve propisane u članku 5. stavku 2. točki (a) ove Direktive.

24 Također bi se trebalo upitati nije li se, u slučaju zavaravajuće ili agresivne prakse navedene u člancima 6. i 7. kao i 8. i 9. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi, zakonodavac Unije oslanjao na hipotezu prema kojoj je automatski riječ o povredi obveze u pogledu profesionalne pažnje ili je, nasuprot tome, poslovni subjekt ovlašten dokazati, od slučaja do slučaja, da nije zanemario svoju dužnost pažnje.

25 Prema sudu uputio zahtjev, logika govori u korist ovog drugog tumačenja. Doista, ako se, kao u ovom slučaju, odredba koja je općeg karaktera (članak 5. stavak 2. navedene Direktive) precizira posebnim pravilima (članak 6. i sljedeći članci iste Direktive) a da ova potonja formalno ne izuzimaju iz primjene prvu odredbu, ne može se smatrati da je zakonodavac namjeravao staviti izvan primjene jedan od dvaju glavnih elemenata opće norme.

26 U navedenim je uvjetima Oberster Gerichtshof odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li se članak 5. (Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi) tumačiti tako da, u slučaju zavaravajuće prakse u smislu članka 5. stavka 4. ove Direktive, nije dopušteno odvojeno preispitivati različite kriterije članka 5. stavka 2. točke (a) (ove iste Direktive)”?

O prethodnom pitanju

27 Najprije je potrebno podsjetiti na to da članak 2. točka (d) Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi pojam „poslovne prakse” definira, koristeći formulaciju koja je posebno široka, kao „svaku radnju, izostavljanje, tijek postupanja ili zastupanja, tržišno komuniciranje uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište koje izvrši trgovac, a u izravnoj je vezi s promocijom, prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima” (vidjeti osobito presude: od 23. travnja 2009., VTB-VAB i Galatea, C-261/07 i C-299/07, Zb., str. I-2949., točka 49.; od 14. siječnja 2010., Plus Warenhandelsgesellschaft, C-304/08, Zb., str. I-217., točka 36., kao i od 9. studenog 2010., Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, Zb., str. I-10909., točka 17.). Štoviše, u skladu s člankom 2. točkom (c) iste Direktive pojam „proizvod”, u smislu navedene direktive, podrazumijeva i usluge.

28 Ali, kako proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, informacija u glavnom postupku, koju je jedna putnička agencija učinila dostupnom u prodajnim brošurama kojima nudi tečajeve skijanja i odmor na snijegu u Austriji za grupe učenika, odnosi se na ekskluzivnost kojom bi ovaj poslovni subjekt, u konkretnom slučaju Team4 Travel, raspolagao s određenim smještajnim objektima na naznačene datume.

29 Takva se informacija, prema kojoj bi određeni smještaji bili dostupni samo u odnosu na Team4 Travel i stoga se ne bi mogli rezervirati posredstvom drugog poslovnog subjekta, tiče raspoloživosti proizvoda, u smislu članka 6. stavka 1. točke (b) Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi.

30 U ovim okolnostima informacija koja se tiče ekskluzivnosti na koju se poziva Team4 Travel nesporno predstavlja poslovnu praksu u smislu članka 2. točke (d) navedene Direktive te je zbog toga podvrgnuta pravilima propisanima ovom potonjom.

31 Sada kada je ovo razjašnjeno, potrebno je utvrditi da se pitanje koje je postavio Oberster Gerichtshof tiče tumačenja samog članka 5. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi.

32 Međutim, u svom zahtjevu za prethodnu odluku taj isti sud utvrdio je da je informacija o ekskluzivnosti sadržana u brošurama koje je Team4 Travel razdijelio objektivno netočna i da u očima prosječnog potrošača predstavlja zavaravajuću poslovnu praksu kakva je opisana u članku 6. stavku 1. navedene Direktive.

33 Sud koji je uputio zahtjev također preispituje je li, za potrebe primjene navedenog članka 6. stavka 1. i za potrebe kvalifikacije prakse Team4 Travela kao „zavaravajuće” u smislu ove odredbe, dovoljno preispitati tu praksu samo u odnosu na kriterije navedene u ovoj odredbi i koji su, prema utvrđenjima spomenutog suda, svi obuhvaćeni tom odredbom ili je, nasuprot tome, važno provjeriti je li uvjet koji se odnosi na suprotnost sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje, kako je predviđen u članku 5. stavku 2. točki (a) iste Direktive, također zadovoljen, što ovdje međutim nije slučaj, zato što je predmetna putnička agencija učinila sve da bi osigurala ekskluzivnost na koju se pozivala u svojim prodajnim brošurama.

34 Drugim riječima, predmetni zahtjev za prethodnu odluku treba razumjeti kao zahtjev usmjeren na tumačenje članka 6. stavka 1. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi kao i o eventualnoj vezi između ove odredbe i članka 5. stavka 2. ove Direktive. Glavni cilj mu je da se utvrdi je li, u slučaju kada poslovna praksa zadovoljava sve kriterije navedene u članku 6. stavku 1. Direktive da bi bila kvalificirana kao zavaravajuća praksa u smislu ove odredbe, sud koji odlučuje ipak obvezan provjeriti nije li takva praksa u suprotnosti i sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje na temelju članka 5. stavka 2. točke (a) ove iste Direktive prije nego što je može smatrati nepoštenom i, slijedom navedenog, zabraniti na temelju stavka 1. toga članka 5.

35 U ovom pogledu treba podsjetiti da je Sud, kada je riječ o članku 5. navedene Direktive, u više navrata presudio da ovaj članak, koji u svom stavku 1. propisuje načelo zabrane nepoštene poslovne prakse, navodi pripadajuće elemente u svrhu utvrđivanja obilježja nepoštenosti (vidjeti gore navedene presude VTB-VAB i Galatea, točka 53.; Plus Warenhandelsgesellschaft, točka 42., kao i Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, točka 31.).

36 Dakle, u skladu sa stavkom 2. navedenog članka, poslovna praksa je nepoštena ako je u suprotnosti sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje i ako u odnosu na proizvod bitno narušava ili je vjerojatno da će bitno narušiti gospodarsko ponašanje prosječnog potrošača do kojeg dopire (gore navedene presude VTB-VAB i Galatea, točka 54.; Plus Warenhandelsgesellschaft, točka 43., kao i Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, točka 32.).

37 Štoviše, članak 5. stavak 4. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi definira dvije točno određene kategorije nepoštene poslovne prakse, i to „zavaravajuće prakse“ i „agresivne prakse”, koje ispunjavaju kriterije navedene u člancima 6. i 7. kao i 8. i 9. iste Direktive (naprijed navedena presuda VTB-VAB i Galatea, točka 55.; Plus Warenhandelsgesellschaft, točka 44., kao i Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, točka 33.).

38 Naposljetku, Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi navodi u svom Prilogu I. iscrpnu listu s 31 tipom poslovne prakse koji se u skladu s člankom 5. stavkom 5. ove Direktive smatraju nepoštenima „u svim okolnostima”. Zbog toga se, kako je izrijekom precizirano u uvodnoj izjavi 17. navedene Direktive, samo ove poslovne prakse mogu smatrati nepoštenima, bez podvrgavanja ispitivanju od slučaja do slučaja, prema odredbama članaka 5. do 9. iste Direktive (gore navedene presude VTB-VAB i Galatea, točka 56.; Plus Warenhandelsgesellschaft, točka 45., kao i Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, točka 34.).

39 U ovom kontekstu važno je napomenuti da članak 5. stavak 4. navedene Direktive kvalificira poslovne prakse kao nepoštene kada se pokažu zavaravajućima ili agresivnima „u smislu” članaka 6. i 7. kao i 8. i 9. ove Direktive, gdje taj izraz upućuje na to da određivanje zavaravajućeg ili agresivnog karaktera prakse ovisi samo o procjeni prakse prema kriterijima iz navedenih članaka. Ovo je tumačenje poduprto okolnošću da stavak 4. ne sadrži nikakvo upućivanje na općenitije kriterije koji se nalaze u stavku 2. navedenog članka 5.

40 Povrh toga, navedeni stavak 4. započinje s izrazom „posebno”, a uvodna izjava 13. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi precizira u ovom pogledu da: „opća zabrana [...] utvrđena [...] Direktivom [...] razrađena je pravilima o dvije vrste poslovne prakse koje su nesumnjivo najčešće, a to su zavaravajuća poslovna praksa i agresivna poslovna praksa”. Slijedi da je osnovno pravilo ove Direktive, kojim su zabranjene nepoštene poslovne prakse, kako predviđa i članak 5. stavak 1. navedene Direktive, primijenjeno i konkretizirano detaljnijim odredbama kako bi se uzeo u obzir rizik koji za potrošače predstavljaju dva slučaja koja se najčešće susreću, točnije zavaravajuće poslovne prakse i agresivne poslovne prakse.

41 Vezano za članke 6. i 7. kao i 8. i 9. navedene Direktive, Sud je već presudio da su na temelju ovih odredaba zavaravajuće ili agresivne prakse zabranjene kada, uzimajući u obzir njihova obilježja i činjenični kontekst, navode potrošača ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio (gore navedene presude VTB-VAB i Galatea, točka 55.). Sud dakle nije uvjetovao zabranu takvih praksi ispunjavanjem nijednog drugog kriterija osim onih navedenih u tim člancima.

42 Konkretno u predmetu u glavnom postupku, u odnosu na članak 6. stavak 1. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi, potrebno je naglasiti da, u skladu s tekstom ove odredbe, zavaravajući karakter poslovne prakse ovisi isključivo o činjenici da ona zavarava jer je neistinita zato što sadrži lažne informacije ili zato što, na bilo koji način, može zavarati ili je vjerojatno da će zavarati prosječnog potrošača u vezi s, osobito, prirodom ili glavnim karakteristikama proizvoda ili neke usluge te ako u bilo kojem od spomenutih slučajeva navodi potrošača ili je vjerojatno da će ga navesti da donese poslovnu odluku koju inače ne bi donio bez takve prakse. Kad su ove karakteristike objedinjene, praksa „se smatra” zavaravajućom i time nepoštenom na temelju članka 5. stavka 4. ove Direktive pa je treba zabraniti primjenom stavka 1. toga istog članka.

43 Također treba utvrditi da se konstitutivni elementi zavaravajuće poslovne prakse, oni koji se nalaze u članku 6. stavku 1. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi i na koje se poziva u prethodnoj točki, promatraju zapravo iz prespektive potrošača kao adresata nepoštene poslovne prakse (vidjeti, u ovom smislu, presudu od 12. svibnja 2011., Ving Sverige C-122/10, Zb., str. I-3903., točke 22. i 23.) i odgovaraju u biti drugom kriteriju koji određuje praksu ovakve prirode, na način kako je navedena u članku 5. stavku 2. točki (b) ove Direktive. Nasuprot tome, u navedenom se članku 6. stavku 1. ne spominje uvjet koji se nalazi u članku 5. stavku 2. točki (a) navedene Direktive, a koji se odnosi se na suprotnost prakse zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje, i koji je dio sfere poslovnog subjekta.

44 Također, Sud se nijednom nije referirao na ovaj posljednji uvjet kada je u svojoj odluci od 15. ožujka 2012. Pereničová i Perenič (C-453/10, točke 40. i 41.) preispitao u kojoj bi mjeri jedna poslovna praksa, poput one u slučaju koji je bio povod navedenoj odluci, mogla biti kvalificirana kao „zavaravajuća" na temelju članka 6. stavka 1. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi.

45 Iz prethodno navedenog slijedi da se, u skladu kako s tekstom tako i sa strukturom članka 5. i članka 6. stavka 1. navedene Direktive kao i s njenim općim rasporedom, poslovna praksa ima smatrati „prijevarnom" u smislu druge od ovih odredaba kad su kriteriji koji su u njoj nabrojani objedinjeni, a da nije potrebno provjeriti je li ispunjen i uvjet koji se odnosi na suprotnost ove prakse sa zahtjevima u pogledu poslovne pažnje, predviđen člankom 5. stavkom 2. točkom (a) ove Direktive.

46 Jedino takvo tumačenje omogućuje da se čuva korisni učinak posebnih pravila koja su predviđena u člancima 6. do 9. Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi. Doista, kada bi se uvjeti primjene ovih članaka poistovjetili s onima navedenim u članku 5. stavku 2. iste Direktive, navedeni članci ne bi imali nikakv praktični učinak iako im je cilj zaštita potrošača protiv najčešćih vrsta nepoštene poslovne prakse (vidjeti točku 40. ove presude).

47 Navedeno tumačenje potkrijepljeno je, štoviše, ciljem Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi, koji se sastoji u osiguranju, u skladu s uvodnom izjavom 23. ove Direktive, zajedničkog visokog stupnja zaštite potrošača dovođenjem do potpunog usklađivanja pravila koja se odnose na nepoštene poslovne prakse, uključujući i nepošteno oglašavanje poslovnih subjekata u odnosu na potrošače (vidjeti, osobito, gore navedenu presudu Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, točka 27.), jer takvo tumačenje osigurava učinkovitu primjenu članka 6. stavka 1. ove Direktive na način koji ide u korist interesa potrošača adresata pogrešnih informacija otisnutih u brošurama što ih je distribuirao jedan poslovni subjekt.

48 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje treba odgovoriti tako da Direktivu o nepoštenoj poslovnoj praksi treba tumačiti na način da, u slučaju kada poslovna praksa zadovoljava sve kriterije propisane u članku 6. stavku 1. ove Direktive da bi bila kvalificirana kao zavaravajuća praksa u odnosu na potrošača, nije potrebno provjeravati je li takva praksa u suprotnosti i sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje u smislu članka 5. stavka 2. točke (a) iste Direktive jer se ista može valjano smatrati nepoštenom i time zabranjenom na temelju članka 5. stavka 1. navedene Direktive.

Troškovi

49 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi), treba tumačiti na način da, u slučaju kada poslovna praksa zadovoljava sve uvjete propisane u članku 6. stavku 1. ove direktive da bi bila kvalificirana kao zavaravajuća praksa u odnosu na potrošača ne treba provjeravati je li takva praksa u suprotnosti i sa zahtjevima u pogledu profesionalne pažnje u smislu članka 5. stavka 2. točke (a) iste direktive jer se ista može valjano smatrati nepoštenom i time zabranjenom na temelju članka 5. stavka 1. navedene direktive.

Potpisi